

Hermanis Paukšs

KEIZARS LIRA
(viencēliens)

LIRA

GONIJA

REGIJA

KORDIJA

ĀRSTS

Lira. Es ceru, ka jūs esat lasījuši Šekspīru, tāpēc nesajauksit mani ar to veco muļķi, ko savā populārajā darbā aprakstījis minētais Stretfordas milzis. Un tomēr – iesākumā es jūs gribētu iepazīstināt tieši ar savām trim meitām. Spekulācija ir laba lieta, un mēs pie tā esam pieraduši. (Sauc.) Ei, Gonij! (Gonija ienāk.) Un tagad atzīsties, Gonij: vai tu patiešām esi mana vecākā meita?

Gonija. Es labprāt atzītos pat tad, ja nebūtu.

Lira. Tātad tu atzīsties?

Gonija. Jā, protams, tēvs – es atzīstos.

Lira. Tas ir labi – viena problēma mums jau atkrīt.

Gonija. Kāda problēma, tēvs?

Lira. Ja tu neatzītos, tad es tiešām nezinātu, ko darīt tālāk.

Gonija. Bet tagad tu zini?

Lira. Protams.

Gonija. Un ko tu darīsi, tēvs?

Lira. To, ko biju nodomājis darīt: pasaukšu tavu māsu

Regiju. Ei! Regij! (Ienāk Regija.) Atvilksies tomēr...

Regija. Atvilkos, tēvs, ja tev tā patīk labāk.

Lira. Es jau baidījos, ka tu neatvilksies.

Regija. Kāpēc gan?

Lira. Tāpēc, ka ar cilvēkiem visādi mēdz gadīties. Pat tie, kas parasti ir klāt pirmie, izšķirošā brīdī var atrast kādu attaisnojošu iemeslu un neierasties.

Regija. Kādu tad?

Lira. To es tev neteikšu. Citādi kļūsi pārlietu gudra. Labāk atzīsties: tu esi mana vidējā meita vai ne?

Regija (Gonijai). Vai viņš tev to pašu prasīja?

Gonija. Nē.

Regija. Tad es patiesi nezinu, ko atbildēt.

Lira. Bet tu izdomā!

Regija. Ko lai es izdomāju?

Lira. Vienalga ko!

Regija. Pilnīgi vienalga?

Lira. Absolūti!

Regija. Tad es galīgi nezinu, ko atbildēt.

Gonija. Neradi problēmas tur, kur to nav.

Regija. Un ko tu manā vietā atbildētu?

Gonija. Es teiktu, ka esmu viņa vecākā meita.

Regija. Tev viegli, jo tu patiešām tā esi.

Gonija. Nu tad atbilde ko citu.

Regija. Ko tad?

Gonija. Ko gribi.

Regija. Un kādu atbildi tu gribētu no manis dzirdēt, tēvs?

Lira. Protams, pozitīvu.

Regija. Tad es tā arī atbildu.

Lira. Pozitīvi?

Regija. Pozitīvi.

Lira. Tātad tu atzīsties, ka esi mana vidējā meita?

Regija. Ja vajag – atzīstos.

Lira. Tas ir labi. Daudz sliktāk būtu, ja tu neatzītos. Cilvēki, kas neatzīstas, rada valdībai liekas problēmas. Un kur tad vēl kāda mana meita? Ei! Kordij! (Ienāk Kordija.) Vārds?

Kordija. Kordija.

Lira. Tēvvārds?

Kordija. Lirovna.

Lira. Uzvārds?

Kordija. Nezinu. Tas nekur nav minēts.

Lira. Tad iztiksim ar vārdu un tēvvārdu. Daudz no tevis man nevajag. Tikai atzīsties, ka esi mana jaunākā meita.

Kordija. Tas ir sarežģīts jautājums.

Lira. Kāpēc sarežģīts?

Kordija. Tāpēc, ka es nebiju klāt savas ieņemšanas brīdī.

Lira. Pamatojums loģisks. Ko darīsim? Atzīsimies vai neatzīsimies?

Regija. Es tavā vietā atzītos.

Gonija. Bet es – ne.

Regija. Kāpēc gan?

Gonija. Tāpēc, ka nav vēl zināms, vai ir vērts.

Lira. Arī loģiski. Ko darīsim? Pasauksim ākstu!

Gonija. Ei! Ākstu šurp!

Regija. Pasauciet ākstu!

Lira. Tā man bija laba ideja. Jo publikā jau sen ir nostiprinājies uzskats, ka tieši stulbākie personāži ir tie gudrākie.

Ārsts (ienāk). Es dzirdēju, ka tieku aicināts.

Lira. Kopš kura laika tu esi āksts?

Ārsts. Nē. Ķeizar, te ir noticis kāds pārpratums: es neesmu āksts – es esmu ārsts! Kaut gan skaidri dzirdēju saucienus – Ei! Ārstu šurp! Pasauciet ārstu!

Lira. Es nebrīnīšos, ja tagad atskries āksts.

Ārsts. Neskrien vis.

Lira. Droši vien saslimis vai aizbraucis pie vecmāmiņas uz laukiem.

Ārsts. Drīzāk jau pie vecmāmiņas, jo veselība viņam ir kā zirgam.

Gonija. Kā slimam zirgam vai kā veselam?

Lira. Šo problēmu mēs šodien neatrisināsim, tāpēc nav vērts pie tās vispār ķerties.

Regija. Bet ko mēs darīsim ar ārstu?

Kordija. Lai viņš pasaka – es esmu ķeizara Liras jaunākā meita vai ne?

Ārsts. Uz šo jautājumu visprecīzāko atbildi varētu sniegt jūsu māte.

Lira. Bet viņas nav.

Ārsts. Mirusi?

Lira. Nē – vienkārši nav minēta.

Ārsts. Nu tad nekā.

Lira. Tad ej un vismaz sataisi mums kādas zāles!

Ārsts. Kādas tad?

Lira. Vienalga kādas. Tu taču zini, ka ikviens cilvēks ik brīdi ir ar kaut ko slim.

Ārsts. Jā, ķeizar – kaut ko izdomāšu. (Prom.)

Lira. Rezumēsim: tāpat Gonija ir mana vecākā meita, Regija ir mana vidējā meita, bet par Kordijas izcelšanos nekas skaidri nav zināms.

Kordija. Tā iznāk, tēvs.

Lira. Ļoti muļķīgi iznāk, bet neko darīt: ņemsim situāciju par labu tādu, kāda tā ir. Tagad atliek noskaidrot vēl vienu lietu: kura no jums mani mīl visvairāk?

Gonija. Tur nav ko skaidrot: protams, ka Kordija.

Regija. Kāpēc tad tieši Kordija?

Gonija. Vajag Šekspīru lasīt!

Regija. Te nav nekāda Šekspīra.

Gonija. Un tomēr – vismaz pretenzija uz to ir.

Regija. Pretenzijas mēs varam neņemt vērā.

Gonija. Neņemt jau varam, bet nāksies.

Lira. Un ko par to saka pati Kordija?

Kordija. Es liegšos.

Lira. Jā, pretenzija uz Šekspīru ir visai jūtama. Tam man nekas cits neatliek kā atzīties – jā, es esmu nolēmis atteikties no troņa.

Gonija. Vecais pavisam stulbs kļuvis.

Lira. Tu to par mani?

Gonija. Nevienš cits taču te no troņa neatsakās?

Lira. Taisnība. Bet ko citu lai es iesāku? Zaudēt redzi?

Regija. Kam tas vēl vajadzīgs?

Lira. Teātra zinātnieki esot novērojuši, ka tikai aklie spēj kaut ko saskatīt.

Kordija. Jā, arī Sent Ekziperī dod mājienus uz to pašu pusi.

Gonija. Tas gan ne visai sakrīt ar ārstu novērojumiem.

Lira. Patiešām – bet kur tad palicis ārsts?

Ārsts (uznāk). Es esmu šeit, Keizar.

Lira. Vai sataisīji mums kādas zāles?

Ārsts. Lūdzu – katram pa karotei. Dzeriet veseli!

Lira. Kas tās ir par zālēm? Vai tās līdz pret visām slimībām?

Ārsts. Šķiet, ka jā. Kaķis nosprāga uzreiz, suns – jau mirkli pirms ieņemšanas, bet zirgam pietika tikai paostīt. Toties jūs, es skatos, turaties vēl braši!

Lira. Tā ir tikai cilvēkam raksturīgā liekulība. Patiesībā arī mēs mirstam.

Kordija. Tā arī es nepaguvu savu misiju piepildīt... (Mirst.)

Regija. Es arī... (Mirst.)

Gonija. Bet galu galā – kam tas vajadzīgs... (Mirst.)

Lira. Lai tad paliek tev, dakter, tas tronis... (Arī mirst.)

Ārsts. Jūs droši vien interesē slepkavības motīvi? Ja es būtu āksts, nevis ārsts, tad izdomātu kaut ko gudru, bet tā kā esmu tikai ārsts, un cilvēki uzskata, ka ārsti tos drīzāk bendē nekā dakterē, tad man atlika tikai attaisnot šo pārliecību. Nemiet par labu!